

Duccio, Van Eyck, Carpaccio, Lucas Cranach, Durero, Caravaggio, Rubens, Van Gogh, Gauguin, Mondrian, Klee... són alguns dels grans mestres de la història de l'art dels quals es poden veure obres al Palau de Villahermosa, seu a Madrid de la Fundació Col·lecció Thyssen-Bornemisza, obert al públic des del 10 d'octubre de 1992.

Compost per quasi vuit-cents quadres i tapissos, escultures, talles, objectes d'or, plata i esmalt, el Museu Thyssen-Bornemisza ofereix un recorregut per la història de la pintura europea des dels seus inicis, en el segle XIII, fins a finals del segle XX. Per mitjà d'un recorregut cronològic, el visitant pot seguir els moviments i corrents més importants de la pintura, des dels primitius italians, amb Duccio al cap, fins el Surrealisme tardà i el desenvolupament de la sensibilitat Pop als anys 60, junt a representants de la pervivència de la tradició figurativa en el nostre temps.

Aquesta col·lecció és el fruit del gust col·leccionista del baró Hans Heinrich.

Thyssen-Bornemisza i del seu pare, el baró Heinrich. Aquest, que va iniciar la Col·lecció en els anys 20 d'aquest segle, es va dedicar sobretot a l'art antic, reunint, fins 1947, any de la seva mort, unes 525 obres. A la seva mort, la Col·lecció es va dispersar en part entre els seus hereus, i el seu fill, l'actual baró Thyssen-Bornemisza, es va dedicar a reunir-la de nou, comprant les obres als seus parents. En una etapa inicial va seguir adquirint pintura antiga i, a partir dels anys 60, inicià la col·lecció de "Maestros Modernos". El seu interès es va centrar en un principi en les obres de l'Expressionisme alemany. Poc a poc, la fascinació que sentia pels expressionistes alemanys el va conduir a l'adquisició d'obres d'artistes d'avantguarda russos i altres pioners de l'art abstracte. I així va arribar a fer-se amb importants obres impressionistes, postimpressionistes, pintura europea de principis de segle, pintura anglesa de la postguerra (Francis Bacon, Lucian Freud...) i pintura nord-americana dels segles XIX i XX.

Tomàs Llorens, director de la col·lecció Thyssen-Bornemisza, ha tingut l'amabilitat de concedir una entrevista per "Quadern" des del moment en què es va assabentar del caire cultural que guia la nostra publicació.

Tomàs Llorens

MILAGROS TORRES

Degut a les diferències tant d'estructura interna com externa de la Col·lecció Thyssen en comparació als nostres museus, no només d'Espanya sinó europeus, vam creure molt important mantenir una conversa amb el Sr. Llorens per tal de conèixer a fons aquesta col·lecció de la qual des de fa uns anys podem gaudir.

Una vegada ens vam posar en contacte vam començar a parlar dels temes que volíem explorar.

Sr. Llorens, amb quina vocació va néixer aquesta fundació-col·lecció Thyssen-Bornemisza?

Es tracta d'un museu dedicat a mostrar la col·lecció que recorre tota la història de la pintura des del segle XIII fins al segle XX.

Quina diferència podem trobar entre aquest museu i els museus d'art d'Europa?

La diferència principal és que no està centrat en la noció de patrimoni ni volem mostrar mitjançant l'art la història nacional, sinó que és un museu com els americans, que neix amb la

«La nostra vocació és servir al públic mostrant-li la història de la pintura occidental que forma part de la cultura del nord d'Europa»

idea d'ensenyar la història de la pintura, d'educar la sensibilitat. Té un caràcter principalment didàctic. Hi ha poques obres, buscant la qualitat més alta. Es mostra el corrent

central de la història de la pintura. La pintura espanyola està poc representada, cosa que a Madrid va bé, ja que tenim el Prado.

La nostra vocació és servir al públic mostrant-li la història de la pintura occidental que forma part de la cultura del nord d'Europa i que a Espanya seria difícil de veure, si no fos per aquest museu.

Quines són les seves idees per aquesta temporada artística?

Nosaltres efectuem dos tipus d'exposicions temporals, a part dels programes d'extensió didàctica, cicles de conferència, etc., que són les que dominen: convencionals i les de context o reduïdes. En les de tipus convencional, s'escull un tema, un artista, com per exemple la que tenim ara de Sorolla. El propòsit d'aquestes mostres és fer història de l'art i difondre-la. Sempre estan acompanyades d'un component d'investigació, no es vol descobrir notícies, sinó proporcionar un angle diferent d'estudi. Així farem una exposició de El Greco en col·laboració amb el Prado, una mostra que tracta de seguir la seva evolució artística. Es planteja a partir del pensament que el Greco és molt excepcional, és grec i pinta a la manera dels bizantins. Viatja a Itàlia i interioritza el manierisme, arriba a Espanya i es converteix amb el Greco, un pintor molt aïllat i seguirem aquesta evolució. Veurem com tracta un mateix tema en diferents èpoques de la seva vida. La seva transformació artística. I les de context són petites exposicions que es presenten dins de la mostra permanent. Es tracta de fer un estudi a fons d'una obra i el públic participa. Anàlisi de pigment, radiografia, context històric. Es presenten junt amb un catàleg molt especialitzat. Dins d'aquestes exposicions al gener es presentarà el quadre de Picasso *Corrida de toros* de 1934 i es farà un estudi de la creació de l'artista del 33 al 35, perquè és un any molt homogeni i que mai s'ha estudiat. A l'estiu es presentarà obra de Miquel Andrius, de l'escola de Londres, que és molt interessant i poc conegut. La col·lecció té dues obres seves i intentarem recomposar la sèrie a la qual pertanyés, que es tracta de sis obres.

Quines són les seves idees i projectes a llarg termini?

Continuar amb els dos tipus d'exposicions i en concret farem una exposició al voltant de Juan Gris,

de l'obra *La mujer sentada* de 1916. De Degas *La bailarina verde*. De Duero *Jesús entre los doctores* i *El Cristo resucitado* de Bramantino.

El públic que ve a la fundació de quin tipus és?, quina edat, quina formació? Vénen moltes escoles?

Un terç del públic que ens visita és de Madrid, un altre terç de la resta d'Espanya i un altre terç de fora d'Espanya. Predominen les edats joves i els visitants amb nivell de formació mig-alt. Es tracta de persones atentes a la vida cultural, que visiten museus, llegeixen llibres, és a dir, consumeixen cultura. Tenim poc impacte en les grans capes de la població que tenen poc hàbit i això és una cosa que ens agradaria incrementar. D'escoles ens en visiten moltes.

Quines són les exposicions que més públic porten al museu?

Les que es centren en artistes coneguts. La qualitat també compta. Les obres han de ser d'alta qualitat, no només el nom de l'artista.

En el temps que porta com a director ha notat cap canvi important per part de les repercussions que poden mantenir les diferents mostres en el públic?

Sí. Per mantenir el nombre de visitants és imprescindible fer exposicions temporals, si no el públic acaba per no anar al museu.

Com es comporta la crítica amb la col·lecció?

Per regla general bastant benèvola i en general està molt informada.

Creu que la crítica és important, que influeix en el públic d'alguna manera?

És molt important per la imatge global. La seva influència en el públic no és immediata, però sí a través del temps que emeten judicis. Per nosaltres és important la presència en els mitjans de comunicació. El més important és que parlin de nosaltres malgrat sigui malament, tal i com deia Dalí.

Pensa que l'art té bons mitjans escrits, revistes, diaris?

Es produeix sempre la impressió que és insuficient. A Espanya els diaris ocupen una atenció a la vida artística. Aquesta atenció de la premsa diària impedeix que s'hagin especialitzat revistes.

Com veu el món de l'art en l'actualitat?

Hi ha hagut una gran ampliació del públic de l'art. S'incorporen nous països. Els asiàtics, cada vegada d'una

«Per mantenir el nombre de visitants és imprescindible fer exposicions temporals, si no el públic acaba per no anar al museu»

manera major. Aprecien la pintura del renaixement a l'actual. Al mateix temps hi ha una situació crítica o problemàtica quant al sentit de la història de l'art. A començaments de segle la raó de la història de l'art, des de la prehistòria fins ara, s'entenia tal i com la idea dels romàntics alemanys. Ara es troba una mica perduda, sense conceptualització. La història de l'art forma part del marc que inspira la creació dels artistes. Ara hi ha confusió en la pròpia consciència de la creació artística. Però al mateix temps, el públic artístic, com ja he dit abans, creix. Entrem en contacte amb altres cultures, en les quals l'art tenia un altre sentit. La manera d'entendre l'art serà d'una manera més universal, no centrada en el pensament europeu. Serà necessari un temps, però l'art trobarà una major acceptació. Hi ha molt públic per veure les grans exposicions. La presència de la creació artística no va a desaparèixer.

Des de Madrid i des del lloc que ocupa, què pensa de la premsa local? I de la cultura local? Creu que haurien d'existir més vincles entre la capital i les ciutats que l'envolten?

A la segona meitat del segle XX es produeix un resorgir de la premsa local. El municipi té una major atenció, una major presència en els països democràtics. Abans la política era només de l'estat, ara els municipis tenen un paper decisiu per al benestar del ciutadà. És lògic que hi hagi una major atenció a les grans ciutats, que és on hi ha més públic, públic que es mou, turisme. A la vegada les distàncies són cada vegada menys obstacle. Aquella vella oposició entre ciutat metròpoli i la resta del territori tendeix a difuminar-se cada vegada més. La manera de viure és quelcom molt més homogeni al llarg del territori que ho era abans. Les diferències es van difuminant.

En aquests moments i fins el 17 de gener de 1999 a la sala de les

exposicions temporals es pot veure l'exposició *Sorolla y la Hispanic Society. Una visión de la España entre siglos*, on es presenta el conjunt d'obres que Sorolla va realitzar per la Hispanic Society of America de Nova York, projecte en el qual va treballar durant vuit anys. El resultat va ser una sèrie de pintures de gran format, coneguda amb el títol de *Las regiones de España*, que sintetitza la visió de l'Espanya contemporània a Sorolla, i de diverses de les seves regions, observada a través dels ulls del pintor. L'exposició es completa amb quinze retrats d'espanyols il·lustres, molts d'ells paper.

I dintre de les exposicions de context, es pot veure fins al 10 de gener de 1999 la mostra *Kupka. Localización de móviles gráficos, 1912-13*. On es pretén analitzar una de les obres més importants que va efectuar el pintor txec Frantisek Kupka (1871-1957), un artista mal conegut i no suficientment valorat, però que va ser pioner en el camp de l'abstracció. La sèrie que es presenta en aquesta mostra, en la qual Kupka va treballar al llarg dels anys 1912 i 1913, està formada per dues obres principals, dos olis denominats *Localización de móviles gráficos I* y *Localización de móviles gráficos II*, i un nombrós conjunt d'estudis a paper. La primera versió en oli forma part de la Col·lecció Permanent del Museu Thyssen-Bornemisza i la segona ha viatjat des de la National Gallery of Art de Washington. Junt amb ells s'exposen quinze estudis sobre paper que precedeixen de diverses col·leccions privades d'Europa i dels Estats Units.

«Ara hi ha confusió en la pròpia consciència de la creació artística»

Juntament amb aquests dos tipus d'exposicions la Fundació realitza programes didàctics per escoles i famílies, cicles de conferències, publicacions i el programa del "cuadro del mes", on s'explica i estudia una obra destacada de la Col·lecció, entre d'altres.

En conjunt, i tal i com ens va explicar el Sr. Llorens, la Fundació ha pretès que els criteris de qualitat i innovació fossin el motor de desenvolupament dels seus serveis culturals, cosa que sense dubtes està aconseguint.